

SFS verksamhetsplan 2024/25

Proposition 1

Följebrev

Proposition 1: SFS verksamhetsplan 2024/25

Det åligger styrelsen att bereda förslag på verksamhetsplan till Sveriges förenade studentkårers (SFS) fullmäktige, SFSFUM. Styrelsen har för detta bjudit in att lämna inspel vid fyra medlemsmöten samt genom tre olika enkäter via SFS hemsida, vilket ger totalt sju formella tillfällen att inkomma med synpunkter på styrelsens förslag. Under höstens medlemsmöte i Umeå 2023 bjöd styrelsen in medlemskårerna att informera vad som var aktuellt vid respektive lärosäten. Detta för att kunna använda materialet för att ta fram en ny politisk fokusfråga, vilket också har fungerat som underlag till arbetet med verksamhetsplanen. Därefter anordnades två digitala medlemsmöten där medlemskårer bjöds in att inkomma med synpunkter på arbetet med den nya politiska fokusfrågan. Det fjärde och avslutande tillfället var vid medlemsmötet i Ultuna 2024 där styrelsen presenterade förslaget på verksamhetsplan utifrån tidigare inhämtade synpunkter och omvärldsläget.

I förslag till verksamhetsplan har styrelsen verkat för en röd tråd i frågorna där de mest aktuella och avgörande ämnena för studenterna och studentkårerna lyfts upp. Styrelsen föreslår ett restriktivt förhållningssätt i antalet frågor med målet att kunna rikta fullt fokus på de valda frågorna. Därtill minskas styrelsens ledamöter från tretton till nio kommande verksamhetsår, vilket behöver beaktas i verksamhetsplanen.

Verksamhetsplanens struktur har de senaste åren förenklats, och fastställer två treåriga fokusfrågor, och ett antal ettåriga prioriterade frågor för SFS att arbeta med. Frågorna i verksamhetsplanen är de som lyfts i samtal med makthavare och som vanligtvis får större utrymme i SFS politik och verksamhet. Mer resurser i uppmärksamhet, tid och medel avsätts för frågorna i verksamhetsplaneringen.

Den treåriga organisatoriska fokusfrågan är antagen för perioden 2022/23-24/25. Styrelsen föreslår en ny treårig politisk fokusfråga för verksamhetsåren 2024/25-2026/27. Styrelsen har också beaktat händelser i omvärlden som kan komma att påverka verksamhetsåret. Frågor som styrelsen vet kommer att vara aktuella är regeringens forskning- och innovationsproposition samt det samhällsekonomiska läget. I den partipolitiska överenskommelsen Tidöavtalet finns det också frågor relaterade till studenter och doktorander. SFS kommer att fortsätta bevaka dessa frågor. Därtill kommer SFS antagligen att arbeta vidare i viss mån med tidigare års frågor, såsom den individuella studieplanen för doktorander och högskolepedagogik, för att ta tillvara på det arbete som påbörjats tidigare verksamhetsår.

Bakgrund till förslag på nya frågor

I framtagande av ny politisk fokusfråga och prioriterade frågor har styrelsen försökt analysera vilka frågor som är av särskilt vikt för SFS medlemskårer och studenterna. I det slutliga förslaget anser styrelsen att ett heltäckande förslag har skapats. Utbildningens kvalitet har under verksamhetsåret gjort sig ständigt aktuell och därav föreslår styrelsen att SFS engagemang i det ska fortsätta, där fokuset på finansieringssystemet består men där aspekten av akademisk frihet tillkommer. De studiesociala frågorna är också viktiga, varav styrelsen har valt att föreslå att de ska få

utrymme som prioriterad fråga. Slutligen har studentkårernas förutsättningar blivit ett väldigt aktuellt ämne, varpå styrelsen även inkluderar de frågorna i verksamhetsplanen.

När det gäller utbildningens kvalitet föreslår styrelsen att SFS fortsätter att fokusera på att förändra finansieringen av högre utbildning. Det är ett arbete som i princip har pågått sedan det nuvarande systemet infördes 1993. Sedan införandet av det prestationsbaserade systemet har det skett en omfattande urholkning av högre utbildning där det idag [bedöms att det saknas sju miljarder kronor](#) för att finansieringen ska nå de nivåer som rådde när systemet infördes. Styrelsen har därför gjort bedömningen, efter samtal med medlemskårer, att frågan om urholkning av högre utbildning är fortsatt aktuell och helt central för studenternas utbildningskvalitet. SFS behöver fortsatt trycka på att finansieringssystemet ska reformeras. En annan fundamental del av utbildningen är att den ska vara fri från påverkan och kunna verka fritt utifrån vetenskaplig och konstnärlig grund. Diskussionen om den akademiska friheten och dess status i Sverige har blivit allt mer aktuell. Varken dagspolitik eller kortsiktiga ekonomiska intressen ska definiera vad som får forskas på eller undervisas om på lärosätena. Akademisk frihet är inte bara centralt för lärosätena och vårt samhälle utan även studentrörelsen. Därför föreslår styrelsen att SFS ska engagera sig i frågan om akademisk frihet som en del av arbetet med att garantera en högkvalitativ utbildning för studenterna och sätta ett studentperspektiv på frågan.

Det lagstaddade studentinflytandet i Sverige bedrivs genom studentkårer och av SFS. Styrelsen har i sin analys noterat att det finns alarmerande problem och utmaningar som vi behöver kämpa med att förändra. Många studentkårer har redan idag svåra förutsättningar att arbeta med sitt kärnuppdrag. I den nya regeringens första budgetproposition skärs finansieringen av studentinflytandet ner. Nu måste studentkårsrörelsen samlas för att stoppa nedskärningen och skapa goda förutsättningar för studentinflytandet. Vidare ser styrelsen att det hade behövt ytterligare kunskap och underlag som kan stödja studentkårsrörelsen när det gäller våra förutsättningar och framtiden. Det finns också utvecklingsmöjligheter i att möjliggöra för internationella studenters deltagande inom studentkårsrörelsen. Slutligen är det också viktigt att SFS värnar om sin ekonomi och organisation i tider när förutsättningarna är ovissa för att garantera en fortlevnad.

SFS har varit engagerade i de studiesociala frågorna sedan det tidiga 1900-talet. Sedan studiemedelssystemet kom till har det varit en avgörande förutsättning för att kunna genomgå en högre utbildning. Utbildningsformer och studenternas livssituationer har däremot ändrats sedan dess och vissa delar av systemet kan numera utgöra ett hinder för studenters studier och liv. Kombinerat med hög inflation, en otillräcklig uppskrivning och markant [höjda hyresnivåer på studentbostäder](#) leder det till en realsänkning av studiemedlet. Därför behöver studiemedelssystemet reformeras och det behöver göras andra studiesociala reformer för att underlätta för studenter, bland annat gällande bostadsbidraget och möjligheten till deltidssjukskrivning.

I många av de frågor styrelsen lyft ovan handlar det ofta om ett arbete som sträcker sig längre än ett år. Däremot anser styrelsen att frågorna är så pass aktuella att de behöver extra fokus under ett år framöver. Styrelsen vill betona vikten av att SFS som

organisation ska förhålla sig till långsiktighet och därför är det viktigt att utvärdera hur och om dessa frågor kan arbetas vidare med kommande år.

Förslag till beslut

Styrelsen föreslår fullmäktige

att anta SFS verksamhetsplan 2024/25.

Verksamhetsplan 2024/2025

Sveriges förenade studentkårer

SFS

Innehållsförteckning

Inledning	2
Fokusfrågor	3
Politisk fokusfråga 2024/25-26/27	
Vägen framåt för högre utbildning	4
Reformera högskolans finansieringssystem	4
Akademisk frihet	4
Organisatorisk fokusfråga 22/23-24/25	
Engagemangets vikt och värde	5
Ett hållbart ledarskap	5
Former för engagemang	5
Ett levande lärande	6
Engagemangets värde	6
Prioriterade frågor	7
Studentkårernas förutsättningar	7
En hållbar studentekonomi	8

Inledning

Sveriges förenade studentkårer, SFS, är den nationella påverkansorganisationen för studentkårer och studenter. SFS arbetar nationellt och internationellt med frågor för en högkvalitativ utbildning och bättre förutsättningar att bedriva studier. SFS ska göra studenters och forskarstuderandes röster hörda i de sammanhang där högre utbildning behandlas eller beslutas om. SFS utser studentrepresentanter i nationella organ, besvarar remisser, publicera rapporter samt håller sig uppdaterad om omvärlden. Det politiska påverkansarbete ska vara förankrat i organisationen varpå medlemsaktiviteter genomförs. Dessa ska främja diskussion och erfarenhetsutbyte medlemskårer emellan.

Verksamhetsplanen antas av fullmäktige, SFSFUM, som är det högst beslutande organet i SFS. Verksamhetsplanen utgör grunden för arbetet under verksamhetsåret 2024/25. Därefter åligger det styrelsen, kommittéer och kansli att utifrån verksamhetsplanen konkretisera och verkställa fullmäktiges beslut. Uppdraget avgränsas till två fokusfrågor som löper över tre år samt två ettåriga prioriterade frågor. Verksamheten kräver ett gediget arbete i förberedelse, genomförande och efterarbete. SFS organ och funktioner ska erhålla verksamhetsmässigt stöd och struktur för att bedriva sin verksamhet. SFS styrelse ska även utse en stad som arbetar för att främja studenter och forskarstuderandes situation och leverne till utmärkelsen Årets studentstad. SFS fullmäktige planeras för att arrangeras i den utnämnda staden efterföljande verksamhetsår.

Fokusfrågor

SFS har två fokusfrågor, en politisk och en organisatorisk, som löper över tre år. Den politiska och organisatoriska fokusfrågan antas av fullmäktige på efterföljande år. Första året startas arbetet upp, det andra året genomförs merparten av aktiviteterna och det tredje planeras för fortsatt arbete, implementering och uppföljning. En tydlig och bestämd form för fokusfrågorna bidrar till att stärka SFS påverkansarbete och organisation.

På SFS fullmäktige 2021 fattade fullmäktige beslut om att anta den politiska fokusfrågan "Förutsättningar för hög utbildningskvalitet" (SFS verksamhet 2020/21 Dnr: O412-2/2021). Med detta dokument föreslås en ny politisk fokusfråga för 2024/25-2026/27: Vägen framåt för högre utbildning.

Politisk fokusfråga 2024/25-26/27

Vägen framåt för högre utbildning

Antagen av fullmäktige 2024.

Alla studenter har rätt till en utbildning av hög kvalitet. Även om definitionen av kvalitet skiljer sig mellan ämnesområden, krävs vissa förutsättningar för att utbildningen ska fungera för alla. Fundamentalt är att det krävs ett fungerande finansieringssystem och en grundläggande akademisk frihet, som låter akademien nå sin fulla potential. SFS är en viktig drivkraft i att garantera en högkvalitativ utbildning och konsekvent driva studentnära frågor.

Reformera högskolans finansieringssystem

Finansieringssystemet för högre utbildning och forskning fortsätter att vara en bromskloss för Sverige. För att utbildningen ska kunna uppnå och upprätthålla en hög kvalitet behöver de faktiska kostnaderna för utbildningen, som lärare och lokaler, täckas. Det nuvarande finansieringssystemet för högre utbildning tar varken hänsyn till kostnadsutvecklingen eller ökade krav på lärosäten. Urholkade ersättningsbelopp från staten, tillsammans med finansieringssystemets begränsningar, sätter upp fler hinder än vad det röjer, och leder till att bra förutsättningar för hög utbildningskvalitet saknas. Samtidigt fortsätter produktivitetsavdraget att försvaga universitet och högskolor varje år.

Finansieringssystemet för högre utbildning måste förändras för att kunna garantera hög kvalitet, forskningsanknytning och möjlighet till lärande för studenterna.

Ersättningsbeloppen behöver höjas, den prestationsbaserade delen tas bort eller minskas, produktivitetsavdraget avskaffas och finansieringssystemet göras om i grunden.

Akademisk frihet

Oavsett färg på regeringar har de senaste åren av högskolepolitik präglats av intrång i den akademiska friheten, från förkortade styrelsemandat till godtyckligt satta examensmål. Den politiska viljan att styra akademien är olycklig och skadlig.

Studenternas utbildning riskerar att präglas snarare av politiska visioner och vallöften än vetenskap.

Det behövs därför flera åtgärder för att skydda akademins frihet från politisk styrning. Utbildningens frihet behöver grundlagsskyddas på samma sätt som forskningens frihet, antalet examensmål i högskoleförordningen måste minska, statens detaljstyrning av lärosätenas verksamhet behöver upphöra och akademins självständighet måste öka.

Organisatorisk fokusfråga 22/23-24/25

Engagemangets vikt och värde

Antagen av fullmäktige 2022.

Det är viktigt att SFS är en organisation som värnar om och stärker de som väljer att engagera sig samt att engagemanget inte riskerar att leda till osunda konsekvenser för individen. SFS har i flera år arbetat med att stärka studenternas välmående och psykiska hälsa, det som dock inte har varit lika framträdande är arbetet gällande välmående bland förtroendevalda inom organisationen. SFS är inte skonade från de problem som även återspeglas i samhället ochet krävs därför ytterligare fokus för att skapa en hållbar organisation som värnar om förtroendevalda och deras engagemang.

Den organisatoriska fokusfrågan består av fyra områden som inkluderar aspekter om hur SFS kan forma verksamheten för att det hållbara engagemanget ska stå i fokus. Det handlar om att SFS ska ha ett inkluderande och hållbart ledarskap, att goda förutsättningar för engagemang finns, att utbildning inom organisationen är systematiska och tillgängliga samt att engagemang i SFS uppskattas och värdesätts.

Ett hållbart ledarskap

SFS ska i alla led av organisationen präglas av ett långsiktigt, inkluderande och hållbart ledarskap. Det ska finnas ett tydligt ansvarstagande hos ledaren vad gäller kunskapsutjämning, god kommunikation, utveckling och förståelse för individers förutsättningar och uppgifter. SFS ska ha en kultur där ledarskapet genomsyras av öppenhet och delaktighet. SFS ska inspirera framtidens ledare inom studentrörelsen samt säkerställa SFS fortlevnad och stabilitet inom utbildningssektorn.

Former för engagemang

SFS ska sträva efter att engagemanget fortsatt växer och att förtroendevalda inom organisationen ges goda förutsättningar att fullfölja sina åtaganden. För att engagemanget fortsatt ska växa behövs ett arbete med kontinuitet och rekrytering. Rekrytering av förtroendevalda behöver förbättras vilket dels sker genom utveckling av verksamheten, dels genom utveckling av valberedningens arbete. Kontinuitet inom organisationen ska även värdesättas och upprätthållas då den är viktig för att säkerställa organisationens fortlevnad.

Utöver detta behöver SFS arbeta med att stärka förutsättningarna för att ta sig an och genomföra ett förtroendeuppdrag. Förutsättningar varierar och kan påverkas av praktiska hinder samt den förtroendevaldas livssituation vilket leder till att organisationen behöver arbeta aktivt för att sänka trösklar för engagemang i SFS. För att den förtroendevaldas varierande förutsättningarna inte ska spela någon nämnvärd roll är det av stor vikt att det finns tydlighet och systematik i uppdragens utformning.

Ett levande lärande

Att lära av och inom SFS är viktigt för att garantera organisationens fortlevnad och utveckling. Överlämning mellan gamla och nya engagerade behövs för att säkerställa att relevant information och olika etablerade arbetssätt inte går förlorade. För den ideellt engagerade är det avgörande för uppdraget att en ändamålsenlig introduktion finns tillgänglig oavsett vilket uppdrag inom SFS hen ska utföra. Det ska även finnas stora möjligheter till fortbildning inom olika relevanta områden för den som är förtroendevald i organisationen. För att överlämning, introduktion och fortbildning ska vara tillgängligt och ändamålsenligt bör standardiserade processer för dessa delar arbetas fram. Arbetssätt och möjligheter till lärande måste vara baserade på systematik för att kunskap och engagemang inte ska gå förlorat mellan mandatperioder.

Engagemangets värde

Alla som engagerar sig i SFS är med och stärker organisationen och studentrörelsen. Majoriteten av uppdragen inom SFS sker på ideell basis och därför är det av vikt att organisationen arbetar för att individen ska känna sig värdefull. För att visa uppskattning till de som engagerar sig bör SFS arbeta med olika former av uppskattningssymboler. Uppskattning för förtroendevalda inom SFS ska prioriteras för att det ska finnas en kultur inom SFS där engagemanget uppskattas. Engagemanget i sig och de uppdrag som finns inom SFS är berikande för bland annat erfarenhet, kontaktskapande och kompetens, vilket bör stärkas ytterligare.

Prioriterade frågor

Studentkårernas förutsättningar

Alla studentkårer, oavsett traditioner, storlek eller plats, arbetar mot ett gemensamt mål: att göra livet bättre för studenter. Studentkårernas förutsättningar att verka, både lokalt på sitt lärosäte och i sitt närområde, fortsätter att försvagas. Studenternas möjlighet till inflytande är centralt inom akademien och en grundförutsättning för kvalitet inom utbildningen. I takt med att studentkårernas förutsättningar förändras, uppstår nya behov för SFS att tillgodose och värna om på nationell nivå.

Regeringens aviserade anslagsminskning urholkar studentkårernas möjligheter till långsiktig påverkan. Den rekordhöga inflationen innebär samtidigt att de medel som en gång finansierade verksamheten sakta minskar i värde. Inför kårobligatoriets avskaffande föreslog utredningen [Frihet för studenter - om hur kår- och nationsobligatoriet kan avskaffas](#) ett stöd om 310 kr per helårsstudent, vilket motsvarande 400 kr i dagens priser, för att bedriva sin verksamhet i samma kvalitet och omfattning som tidigare. I verkligheten minskades anslaget till drygt 100 kr per helårsstudent när förslaget blev verklighet. UKÄ har föreslagit ett tre- eller fyrfaldigande anslaget. Anslaget behöver ökas för att stärka och säkerställa studentinflytandet. En sådan förstärkning skulle förbättra förutsättningarna för kvalitetsutveckling vid våra universitet och högskolor avsevärt.

2017 publicerade Universitetskanslersämbetet rapporten [Studentinflytandet – Kartläggning och analys av studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande](#). Rapporten belyser många viktiga delar av studentkårernas förutsättningar och utmaningar för framtiden. En liknande studie eller uppföljande rapport bör genomföras för att ge ett bättre kunskapsläge och underlag. Det kan rimligtvis genomföras av antingen SFS, eller på beställning av SFS, en myndighet eller en statlig utredning.

Internationella studenters deltagande inom studentkårer behöver stärkas och att nekas uppehållstillstånd får inte vara ett hinder för att engagera sig i studentkårsrörelsen. Hinder som finns på nationell nivå måste röjas så att internationella studenter även kan engagera sig i studentkårer och ta arvoderade uppdrag som innebär studieuppehåll. På så sätt kan studentinflytandet stärkas ytterligare.

I takt med att studentkårernas förutsättningar förändras så förändras även förutsättningarna för SFS. Därför ska SFS aktivt arbeta med att upprätthålla en hållbar ekonomi och organisation för att säkerställa långvarig fortlevnad.

Ambitioner:

- SFS ska verka för ett permanent ökat statsanslag till studentkårerna.
- SFS ska verka för att det genomförs en kartläggning av förutsättningarna för studentkårsrörelsen i Sverige.

- SFS ska verka för att röja hinder på nationell nivå för att internationella studenter ska kunna ta arvoderade förtroendeuppdrag i studentkår.
- SFS ska verka för att ha en hållbar ekonomi och organisation.

En hållbar studentekonomi

Det är dags att modernisera studiemedelssystemet. Det har i över hundra år varit en avgörande förutsättning för att studenter ska kunna genomgå högre utbildning. Det behövs nya reformer om systemet till fullo ska tjäna sitt syfte i dagens verklighet. Särskilt fokus måste vara på att systemet kan garantera studenterna en fungerande ekonomisk situation samt möjlighet till återhämtning.

Längden på högre utbildning har ökat sedan införandet av Bologna-processen och den nya examensordningen 2007, vilket inte följdes upp av justeringar i studiemedlet. För att stärka möjligheten för alla att utbilda sig är det viktigt med ett flexibelt studiemedel. Studenterna idag möts inte enbart av längre utbildningar utan även ett behov av att bredda sina kompetenser för att möta en arbetsmarknad som ständigt utvecklas. Det behövs ett studiemedel som bättre möter studenternas behov.

Många studenter väljer att arbeta vid sidan av studierna och heltid under sommarmånaderna för att kunna balansera sin ekonomi. För att säkerställa en mer jämlik studietid för alla studenter, är det därför viktigt att fribeloppet prövas på månadsuppgifter för att säkerställa att studenter inte blir återbetalningsskyldiga.

I många studentstäder råder dessutom en utbredd bostadsbrist och studenterna är ofta hänvisade till andrahandsboenden eller nybyggnationer, vilket kan vara betydligt dyrare än genomsnittet. I dagsläget lägger studenter ungefär [33 procent av sin månadsinkomst på boende](#) jämfört med andra grupper som lägger ungefär 20 procent av sin månadsinkomst. Dagens system med ett separat bostadsbidrag via Försäkringskassan är varken ändamålsenligt eller hållbart. Det skapar förvirring och frustration för alla inblandade parter, och en onödig stress för studenter som är i stort behov av ekonomiskt stöd. För att minska risken för återbetalningskrav, bör regeringen införa månadsuppgifter i bostadsbidraget.

Den psykiska ohälsan har på senare år ökat i samhället och studenter är en särskilt drabbad grupp. CSN har i en rapport från 2021 angett att en tredjedel av studenterna som anger att de är drabbade av hälsobesvär är det på grund av sin ekonomiska situation. I dagsläget går det inte att studera på deltid och samtidigt vara sjukskriven på deltid. Istället måste studenterna antingen sjukskrivas på heltid eller kämpa igenom heltidsstudier trots att de har drabbats av någon form av ohälsa. Detta är något som hade ansetts vara orimligt i arbetslivet och borde även anses vara orimligt för studenterna.

Ambitioner:

- SFS ska verka för ett mer ändamålsenligt och modernt studiemedel med särskilt fokus på att garantera anständig levnadsstandard och återhämtning.

- SFS ska verka för att tillgängliggöra bostadsbidraget för studenter.
- SFS ska verka för att det införs en möjlighet för studenter att vara sjukskrivna på deltid.